

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W SIERAKOWICACH

NA LATA 2015 - 2017

*(Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r.
o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)*

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności,

dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,

w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.”

Sierakowice, maj 2015 r.

I. WPROWADZENIE

Niniejszy program został opracowany w oparciu o założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Głównym celem programu jest szeroko rozumiana pomoc rodzinie wychowującej dziecko, które dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia. Ponieważ na osobach dorosłych ciąży obowiązek zapewnienia dzieciom właściwych warunków do opieki i harmonijnego rozwoju w programie położono nacisk na pomoc rodzinom z dziećmi, przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, dysfunkcyjnym i wieloprogowym.

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno dziecku zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne. Rodzina oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest ona najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Jest pierwszym, najważniejszym środowiskiem w jego życiu, w którym otoczone indywidualną opieką ma możliwość zaspakajania swoich potrzeb, dzięki czemu może się prawidłowo rozwijać. W rodzinie dokonuje się najważniejsza część procesu wychowawczego - dziecko uczy się „jak być człowiekiem”. Dlatego tak ważne jest zachowanie poprawnych relacji między wszystkimi członkami rodziny oraz właściwe wypełnianie ról społecznych przez jej członków.

Jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, a rodzina staje przed problemami, z którymi samodzielnie nie potrafi, bądź też nie jest w stanie sobie poradzić, wtedy instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Pierwszy i niezbędny etap działań podejmowanych w stosunku do członków rodziny stanowić będzie diagnoza jakości funkcjonowania rodziny, jej potencjału i zagrożeń. Jest to krok, który nadaje kierunek dalszej pracy z rodziną nad rozwojem jej mocnych stron, wykorzystaniem szans oraz zminimalizowaniem zagrożeń. Etapem końcowym będzie osiągnięcie przez rodzinę stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. W rodzinach pojawiają się trudności na skutek czynników zewnętrznych (m. in. problemy ekonomiczne, wynikające z bezrobocia, niskich dochodów, wzrostu kosztów utrzymania i kształcenia, utraty zdrowia itp.). Są jednak i takie rodziny, w których źródło dysfunkcyjności tkwi w czynnikach odnoszących się do właściwości osobowościowych członków rodziny, przyjętego stylu życia czy wartości kulturowych wielopokoleniowo. Są to zachowania o charakterze nieprzystosowania społecznego, nałogi, przemoc, przestępczy styl życia, brak respektowania norm moralnych i społecznych, brak odpowiedzialności, a także zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo - wychowawczych.

Rodzina dysfunkcyjna charakteryzuje się szczególnym zbiorem cech niepożądanych ze społecznego punktu widzenia i nie wypełnia swoich funkcji (kontrolno - zabezpieczających, opiekuńczo-wychowawczych, emocjonalnych). W związku z powyższym nie jest ona w stanie realizować zadań na nią nałożonych, stanowiąc tym samym potencjalne zagrożenie prawidłowego funkcjonowania, jak i rozwoju jej poszczególnych członków, a zwłaszcza dzieci.

Dlatego też, rodziny te wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną prowadzona przez pracowników pomocy społecznej powinna być połączona ze wsparciem ze strony innych instytucji, środowiska lokalnego, bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze

strony rodziny. Ponad to, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadre, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprobemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd podstawowym założeniem wszelkich działań na rzecz rodziny powinno być wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

II. PODSTAWA PRAWNA

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- a) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 332.),
- b) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz.163),
- c) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- d) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U.z 2012, poz.1356 z późn. zm.),
- e) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2012 poz. 124 z późn. zm.),
- f) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1118 ze zm.),
- g) Strategia Rozwoju Gminy Sierakowice 2014-2024
- h) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sierakowice na lata 2014-2020

III. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Aby dziecko miało prawo rozwijać się w rodzinie naturalnej program zawiera propozycje skorelowanych działań, zarówno profilaktycznych, jak i zmniejszających skutki patologii, skierowanych do rodzin, które wymagają pomocy zarówno materialnej i socjalnej jak też specjalistycznej (w tym psychologicznej, pedagogicznej, rodzinnej, prawnej).

Proponowane działania mają za zadanie wesprzeć rodzinę z „grupy ryzyka” w pełnieniu jej podstawowych funkcji, w myśl zasady, że w pierwszej kolejności wykorzystywane powinny być zasoby i możliwości własne rodziny.

Główny akcent w pracy z rodziną położony jest na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, której konsekwencją jest zabieranie dziecka z domu.

Ponad to praca socjalna z rodzicami biologicznymi dziecka prowadzona jest także po zabraniu go z domu, żeby zwiększyć jego szanse powrotu do rodziny naturalnej.

IV. ZASADY OGÓLNE SYSTEMU WSPIERANIA RODZINY

- Podmiotowość rodziny, ochrona praw rodziny, praw dziecka;
- Pierwszeństwo prawa dziecka do życia w zdrowej rodzinie;
- Kompleksowość działań podmiotów publicznych i niepublicznych w działaniach na rzecz rodzin;
- Pierwszeństwo dziecka do ochrony i praw - zwłaszcza niepełnosprawnego oraz zagrożonego ubóstwem, deprawacją, degradacją i marginalizacją społeczną;
- Preferowanie/promocja rozwiązań systemowych w pracy z dziećmi i młodzieżą, opartych na

- subsydiarności form działania;
- Wspieranie rodziny w realizacji jej funkcji wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych;
- Edukacja podstawowym warunkiem rozwoju jednostkowego i zbiorowego;
- Profilaktyka przed interwencją w rozwiązywaniu problemów rodziny i młodego pokolenia.

V. DIAGNOZA SPOŁECZNA

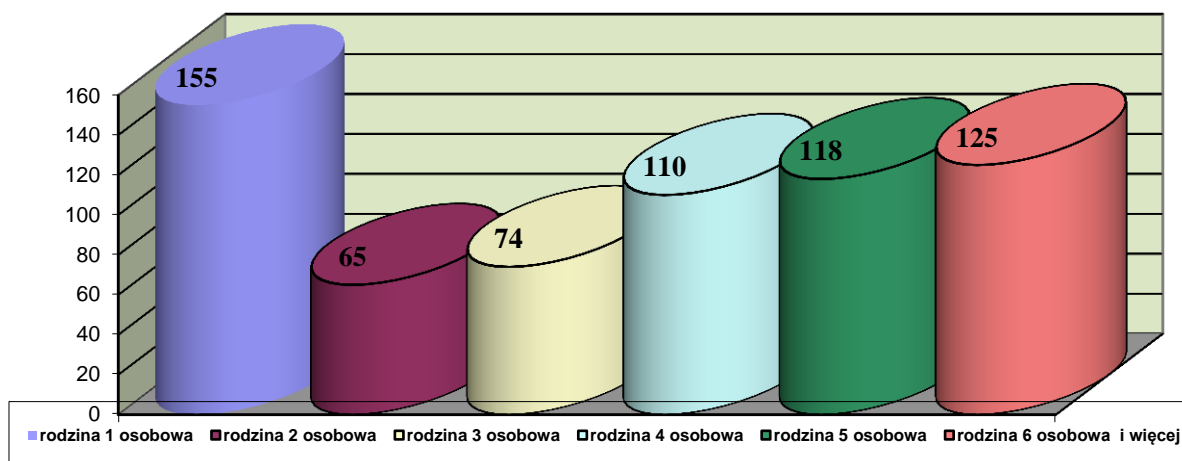
Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w funkcjonowaniu spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Obowiązek ten na terenie gminy Sierakowice realizowany jest przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podejmujący w tym zakresie współpracę z instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, sądami, policją a także z organizacjami społecznymi i środowiskiem lokalnym oraz z innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej dotyczących odbiorców pomocy społecznej wynika, że w roku 2014 pomocą objętych zostało 647 rodzin (630 rodzin w formie świadczeń, 17 rodzin wyłącznie w postaci pracy socjalnej). W rodzinach którym udzielono pomocy w formie świadczeń przebywało 2343 osób tj. 12,4% ogółu mieszkańców gminy Sierakowice.

Wykresy 1 i 2 przedstawiają strukturę rodzin objętych pomocą społeczną.

Tabela 1 przedstawia typy rodzin objętych pomocą społeczną.

Wykres 1. Struktura rodzin objętych pomocą społeczną.

Wykres 1. Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej - udział procentowy w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy

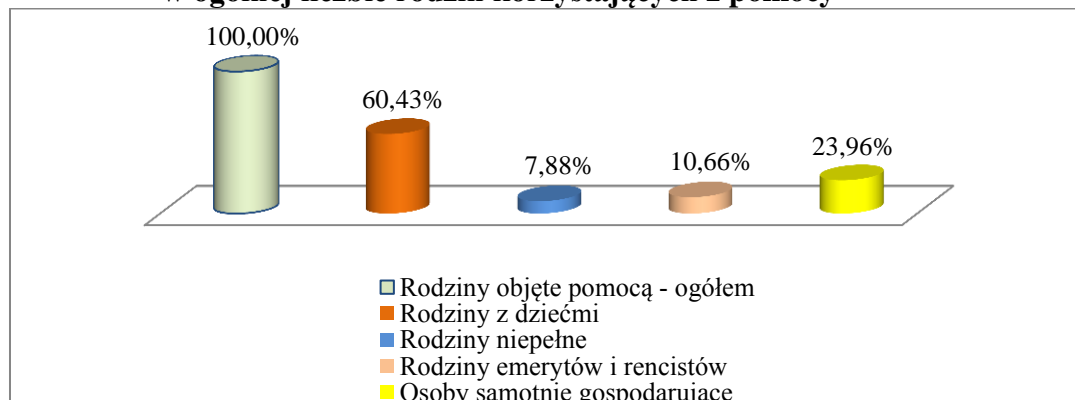

Tabela 1. Typy rodzin objętych pomocą społeczną

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA RODZIN			LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓLEM	w tym:		
		NA WSI		
0	1	2	3	
RODZINY OGÓLEM (wiersz 2+3+4+5+6+7)	1	647*	647	2 418
o liczbie osób	2	155	155	155
1	3	65	65	130
2	4	74	74	222
3	5	110	110	440
4	6	118	118	590
5	7	125	125	881
6 i więcej	8			
w tym (z wiersza 1 rodziny z dziećmi ogółem (wiersz 9+10+11+12+13+14+15))	8	391	391	1906
o liczbie dzieci	9	58	58	166
1	10	110	110	435
2	11	111	111	556
3	12	67	67	397
4	13	27	27	194
5	14	11	11	90
6	15	7	7	68
7 i więcej	16			
RODZINY NIEPEŁNE OGÓLEM (wiersz 17+18+19+20)	16	51	51	183
o liczbie dzieci	17	14	14	30
1	18	15	15	46
2	19	11	11	47
3	20	11	11	60
4 i więcej	21			
RODZINY EMERYTÓW I RENCISTÓW OGÓLEM (wiersz 22+23+24+25)	21	69	69	101
o liczbie osób	22	45	45	45
1	23	18	18	36
2	24	4	4	12
3	25	2	2	8
4 i więcej				

* 630 rodzin objętych pomocą w formie świadczeń + 17 korzystających z pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej.

Dane dotyczące typów rodzin objętych pomocą społeczną pokazują, że najliczniejszą grupę rodzin objętych w 2014 r. pomocą społeczną w formie świadczeń i pracy socjalnej stanowiły rodziny z dziećmi (60,43%).

W grupie rodzin z dziećmi dominują rodziny z dwójką i trójką dzieci (56,5% rodzin z dziećmi). Rodziny z jednym dzieckiem stanowią 14,8% rodzin z dziećmi. Rodziny z czwórką dzieci i więcej stanowią 28,6% ogółu rodzin z dziećmi.

Rodzynom tym trudno jest zachować stabilizację materialną, co rodzi konieczność objęcia ich odpowiednim do sytuacji wsparciem przez pomoc społeczną.

Tabela 2. Powody przyznania pomocy w formie świadczeń.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	OGÓLEM - LICZBA RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ		630
	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W WW. RODZINACH	ogółem 2343
			% w stosunku do ogólnej liczby rodzin objętych pomocą
UBÓSTWO	446	1 759	70,8
BEZDOMNOŚĆ	8	8	1,3
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	216	1 288	34,3
BEZROBOCIE	180	698	28,6
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	273	846	43,3
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	307	896	48,7
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓLEM	125	620	19,8
PRZEMOC W RODZINIE	20	84	3,2
ALKOHOLIZM	49	142	7,8
NARKOMANIA	1	1	0,2
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	3	7	0,5
ZDARZENIE LOSOWE	4	17	0,6
SYTUACJA KRYZYSOWA	4	11	0,6

Analizując powody przyznania pomocy należy podkreślić, że rodziny korzystające z pomocy społecznej borykają się jednocześnie z wieloma problemami. Wśród nich aż 70,8% rodzin dotknięta jest ubóstwem, 48,7% rodzin boryka się z problemami wynikającymi z długotrwałej lub ciężkiej choroby a 43,3% z problemem niepełnosprawności. Kolejnym problemem skutkującym koniecznością objęcia pomocą społeczną jest potrzeba ochrony macierzyństwa (34,3%), bezrobocie (28,6%) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (19,8%).

Z problemem alkoholizmu borykało się 7,8 % rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, a 3,2 % dotknięta była przemocą w rodzinie. 0,5% rodzin otrzymała pomoc z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, 0,6% rodzin otrzymała pomoc ze względu na zdarzenie losowe i 0,6% z powodu sytuacji kryzysowej w rodzinie.

Wśród rodzin objętych pomocą społeczną ok. 20 % charakteryzuje się niewydolnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Trudności w sferze wychowawczej, które przejawiają rodziny, rzadko występują samodzielnie. Najczęściej są one skorelowane z dodatkowymi problemami takimi jak ubóstwo, ściśle z nim związane bezrobocie, oraz niepełnosprawność lub długotrwała choroba jednego z członków rodziny. Pewien odsetek stanowią rodziny, w których niewydolność wychowawcza wynika z występujących w nich przemocy i alkoholizmu. Marginalnym zjawiskiem w w/w rodzinach są sytuacje kryzysowe, potrzeba ochrony macierzyństwa i trudności po zwolnieniu z zakładu karnego.

Tabela 3. Diagnoza rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Zakres diagnozy	Liczba rodzin
Rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	132*
w tym:	46
Rodziny niepełne	79
Rodziny wielodzietne	
Dodatkowe problemy w rodzinie:	
ubóstwo	75
bezrobocie	39
niepełnosprawność	37
Długotrwała choroba	26
Alkoholizm	11
Przemoc	8
Sytuacja kryzysowa	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	2
Trudności po zwolnieniu z zakładu karnego	1
Czas pozostawania pod opieką GOPS	
Rozpoczynający współpracę w 2014 roku	8
Rozpoczynający współpracę w 2012 i 2013 roku	21
Rozpoczynający współpracę w 2011 roku i w latach wcześniejszych	103

**125 rodzin korzystających ze świadczeń + 2 rodziny objęte pomocą wyłącznie w formie asystentury + 5 rodzin z którymi prowadzono wyłącznie pracę socjalną = 132 rodziny*

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają długotrwałych oddziaływań na rodzinę oraz interdyscyplinarnych rozwiązań. Zaniechanie działań wobec tych rodzin, może doprowadzić do degradacji rodziny a w konsekwencji do umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną.

Sytuacja rodzin korzystających z pomocy społecznej była monitorowana przez pracowników socjalnych i stosownie do problemów i potrzeb udzielono im w 2014 r. odpowiedniego wsparcia.

Tabela 4. Udzielone świadczenia osobom i rodzinom korzystającym z pomocy społecznej

FORMY POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIA	LICZBA ŚWIADCZEŃ	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH
0	1	2	4	5
RAZEM	1 189	X	630	2 343
ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM (dotowane)	85	849	83	114
w tym przyznany dla osoby pozostającej w rodzinie	19	160	17	48
ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	52	158	52	201
w tym przyznane z powodu : bezrobocia	33	102	33	121
długotrwałej choroby	12	38	12	52
niepełnosprawności	8	18	8	34
SCHRONIENIE	8	1008	8	8
POSIŁEK	705	87 717	306	1 595
w tym dla: dzieci	703	87 435	304	1 593
UBRANIE	3	8	3	9
USŁUGI OPIEKUŃCZE - OGÓŁEM	19	16 502	19	24
ZASIŁKI CELOWE NA POKRYCIE WYDATKÓW POWSTAŁYCH W WYNIKU ZDARZENIA LOSOWEGO	4	4	4	17
SPRAWIENIE POGRZEBU OSOBIE BEZDOMNEJ	1	1	1	1
INNE ZASIŁKI CELOWE I W NATURZE OGÓŁEM	436	X	402	1 422
w tym: zasiłki specjalne celowe	148	365	142	419

INNE FORMY POMOCY

1. Objęcie 111 rodzin poradnictwem specjalistycznym (psychologicznym, pedagogicznym, rodzinnym).
2. Specjalistyczna pomoc 76 osobom doznającym przemocy i innych sytuacji kryzysowych w ramach działalności PIK.
3. Interdyscyplinarna pomoc dla 65 rodzin (155 osób) doświadczających przemocy w rodzinie
4. Zajęcia warsztatowe „Szkoła dla Rodziców” dla 10 osób.
5. Poprzez prowadzenie grupy wsparcia dla 12 bezrobotnych kobiet oraz grupy wsparcia dla 8 osób (ofiary przemocy i osób współuzależnionych) dostarczanie emocjonalnego wsparcia i praktycznej pomocy w radzeniu sobie z problemami.

6. Pomoc asystenta skierowana do 21 rodzin.
7. Dofinansowanie 195 487 posiłków dla dzieci w szkołach i przedszkolach ze środków własnych gminy.
8. Dożywianie 858 dzieci w ramach programu rządowego.
9. „Dostarczenie dla 607 osób żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej”.
10. Przygotowanie i rozdanie 254 rodzinom paczek świątecznych.
11. Wypożyczenie 244 osobom sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego osoby niepełnosprawne oraz chore przewlekle.
12. Włączenie 398 osób do udziału w realizowanych programach /projektach aktywizujących i integrujących osoby bezrobotne i/lub niepełnosprawne.
13. Różnorodna pomoc w ramach działalności Wolontariatu kierowana do 136 rodzin oraz 231 dzieci i młodzieży.
14. Praca socjalna z 436 rodzin w których przebywało 1883 osób.

Tabela 5. Formy wsparcia udzielone przez GOPS rodzinom niewydolnym w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Formy wsparcia udzielone rodzinom	
Pomoc finansowa	91
Pomoc rzeczowa (opał, odzież, obuwie)	2
Dożywianie dzieci w szkole	92
Poradnictwo rodzinne	15
Poradnictwo psychologiczne	15
Poradnictwo pedagogiczne	11
Interwencja kryzysowa	7
Uczestnictwo w grupach wsparcia	5
Uczestnictwo w szkole dla rodziców	6
Objęcie procedurą niebieskiej karty	10
Objęcie Kontraktem socjalnym	15
Objęcie asystenturą	21
Inne formy wsparcia (np. CIS, ŚDS, itp. Objęcie programem BMW/innym itp.)	
CIS	4
BMW	9
ŚDS	1
Schronienie	1
Mieszkanie chronione	1
Prawo do świadczeń zdrowotnych 58 dni	1

Dzięki wszechstronnym działaniom na rzecz dziecka i rodziny, jak również prowadzonej pracy socjalnej, asystentury w rodzinach niewydolnych wychowawczo i poradnictwa specjalistycznego, w 2014 r. z terenu gminy Sierakowice umieszczono tylko 1 dziecko w pieczy zastępczej. Jednak z powodu braku współpracy z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach poprzednich w roku 2014 nie udało się powrócić ani jednemu dziecku do rodziców naturalnych.

Ogółem na dzień 31 grudzień 2014 r w pieczy zastępczej przebywało 17 dzieci za które gmina ponosi wydatki.

W roku 2014 wydatki za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych wyniosły 27 623,80 zł., a za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka wyniosły 71 072,38 zł.

VI. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny w Sierakowicach ukierunkowany jest przede wszystkim na problemy rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo - wychowawczych:

- rodzin wielodzietnych,
- rodzin niepełnych,
- małoletnich matek,
- rodzin wychowujących dzieci w wieku 0 - 6 lat, oraz realizujących obowiązek nauki na poziomie szkoły podstawowej,
- rodzin zmagających się z trudnościami wychowywania dzieci w wieku dojrzewania,
- rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka (np. dzieci chore, niepełnosprawne, nadpobudliwe, z zaburzeniami zachowania),
- rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i zagrożonych kryzysem, w których występują konflikty, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo i inne negatywne zjawiska zachodzące w rodzinach,
- rodzin dotkniętych przemocą,
- rodzin naturalnych w związku z umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.

VII. CELE I ZADANIA

Cel główny

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez zintegrowane i spójne działania na rzecz dziecka i rodziny, mające wpływ na wzmocnienie lub odzyskanie zdolności do właściwego wypełniania funkcji rodzicielskich oraz odpowiedniego pełnienia ról społecznych.

Zadania

1. Diagnozowanie środowisk rodzinnych oraz planowanie i organizowanie działań wspierających:

- 1) rozpoznanie problemów występujących w rodzinie,
- 2) określenie, wspólnie z rodziną, podstawowych jej problemów i potrzeb,
- 3) bieżące kontakty pracowników pomocy społecznej z pedagogami szkolnymi,
- 4) przeprowadzenie przez pedagogów szkolnych analizy niepokojących zachowań dzieci i młodzieży podczas pobytu w placówkach oświatowych,
- 5) sporządzenie planu pomocy rodzinie z uwzględnieniem metod bezpośredniej pracy z rodziną,
- 6) zorganizowanie wsparcia rodzinie poprzez zaproszenie do współpracy specjalistów, reprezentantów wszystkich zainteresowanych służb i instytucji,
- 7) zmotywowanie rodziny do współpracy i działań zmierzających do pokonania problemów,
- 8) podejmowanie czynności związanych z realizacją zadań zawartych w planie, przy aktywnym udziale rodziny.

2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:

- 1) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej, między innymi poprzez przyznawanie zasiłków lub pomocy rzeczowej, w tym zapewnienie dzieciom odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne,
- 2) organizacja i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole,
- 3) organizacja i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego,
- 4) organizowanie dla dzieci, młodzieży i rodzin aktywnych form spędzania czasu wolnego,
- 5) organizowanie akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dzieciom i ich rodzinom,
- 6) monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez kontakt i współpracę z podmiotami świadczącymi usługi medyczne.

3. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących, poprzez objęcie rodzin dysfunkcyjnych zintegrowaną, profesjonalną pomocą:

- 1) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystentów rodzin, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym lekarzy i pielęgniarek świadczących usługi medyczne mieszkańcom, psychologów, kuratorów, pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.
- 2) prowadzenie konsultacji i poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów oraz udzielanie informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,
- 3) prowadzenie specjalistycznego wsparcia rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego na rzecz rodzin zagrożonych kryzysem oraz terapii i mediacji,
- 4) udzielenie w ramach zintegrowanych działań pracowników pomocy społecznej, służby zdrowia, oświaty, GKRPA i policji szybkiej i skutecznej pomocy osobom, rodzinom doświadczającym przemocy,
- 5) udzielenie wszechstronnej pomocy wszystkim poszkodowanym w wyniku zdarzeń traumatycznych takich jak: wypadki, katastrofy, nieuleczalna choroba, śmierć bliskiej osoby, a także będących w kryzysach psychospołecznych,
- 6) organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, w tym organizowanie grup wsparcia i grup samopomocowych,
- 7) organizowanie różnego rodzaju usług dla rodzin z dziećmi, w tym specjalistycznych,
- 8) organizowanie spotkań informacyjnych, porad, szkoleń, konferencji itp., służących doskonaleniu systemu współpracy pomiędzy Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, instytucjami oraz organizacjami zajmującymi się organizowaniem pomocy rodzinom,
- 9) umożliwienie i wspieranie ustawicznego doskonalenia umiejętności zawodowych pracowników instytucji działających na rzecz dziecka, rodziny, poprzez udział w szkoleniach, warsztatach i innych formach edukacyjnych,
- 10) bieżące aktualizowanie informacji między innymi na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sierakowicach w zakresie miejsc i form pomocy osobom i rodzinom będącym w kryzysie,
- 11) programy profilaktyczne i edukacyjne dla dzieci i młodzieży.

4. Udzielanie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych:

1) praca z rodziną

Podstawowym narzędziem działania na rzecz dziecka jest praca z rodziną. Jest ona ważna w momencie przeżywania przez rodzinę pierwszych trudności, jest niezbędna wówczas, gdy w rodzinie ma miejsce poważny kryzys, zagrażający dobru dziecka.

W wyniku pracy z rodziną powinna ona osiągnąć zdolność prawidłowego funkcjonowania na tyle, aby bezpieczeństwo dzieci nie było zagrożone.

Praca z rodziną powinna być:

- profesjonalna, prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadre;
- możliwie wcześnie podejmowana;
- kompleksowa i obiektywna;
- ukierunkowana na pracę z rodziną i osobami bliskimi dziecku;
- prowadzona na podstawie opracowanego wspólnie z rodziną planu.

Praca z rodziną powinna przybierać różnorodne formy dostosowane do potrzeb, możliwości i okoliczności udzielania pomocy i wsparcia.

W gminie Sierakowice praca z rodziną niewydolną w sprawach opiekuńczo-wychowawczych będzie polegać w szczególności na działaniach profilaktycznych rozumianych jako interdyscyplinarne działania i wsparcie ze strony służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny. Istotnym wsparciem tych działań będzie praca zespołowa. Obok asystenta rodziny, w zależności od oceny sytuacji rodziny i dziecka, w skład zespołu może wchodzić pracownik socjalny, specjalista pracy z rodziną, psycholog, pedagog, kurator, przedstawiciel służby zdrowia, pedagog szkolny, przedstawiciel organizacji pozarządowej, przedstawiciel policji.

Praca z rodziną niewydolną realizowana przez utworzony w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej Zespół Poradnictwa Specjalistycznego i ds. Asysty Rodzinnej prowadzona będzie w formie poradnictwa, terapii psychologicznej i pedagogicznej rodzin, treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji, mediacji, konsultacji. Narzędziem wzmocnienia rodziny będzie współpraca pomiędzy rodzinami, wymiana doświadczeń, tworzenie grup wsparcia, doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego dla rodziców itp. Poradnictwo i terapia rodzin będą opierać się na diagnozie środowiska rodzinnego i analizie przyczyn kryzysu oraz na diagnozie sytuacji dziecka, jego potrzeb i możliwości. W ramach terapii rodzin będą tworzone wspólnie z rodziną, indywidualne plany terapeutyczne dla rodzin i dzieci, jak również praca będzie odbywać się w ramach grup wsparcia. Terapia rodzin będzie prowadzona z wykorzystaniem najnowszych metod i technik terapeutycznych. Tam, gdzie jest to potrzebne i możliwe, praca z rodziną będzie mogła opierać się o kontrakty rodzinne przy czym, w oparciu o tę i inne metody pracy, praca z rodziną będzie opierać się na świadomym, dobrowolnym podejmowaniu przez rodzinę zobowiązań, a nie ich wymuszaniu. Rodziny niechętne do współpracy będą motywowane do wprowadzania pozytywnych zmian.

Narzędziem służącym efektywnej pomocy rodzinie będzie opracowany przez asystenta rodziny we współpracy z członkami rodziny i w kontakcie z pracownikiem socjalnym, plan pracy z rodziną. Jego realizacja doprowadzi do usunięcia czynników przeszkadzających w osobistym wychowywaniu przez rodzinę własnych dzieci. Plan pracy będzie zawierać propozycje rozwiązywania podstawowych problemów: socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, pomoc w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, pomoc w zakresie opieki nad zależnymi członkami rodziny, pomoc w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej itp. Działania te doprowadzą do osiągnięcia przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi wychowywanie dzieci w rodzinie i nie doprowadzi do oddzielenia dzieci od ich rodziców.

W przypadku dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej podjęta praca z rodziną naturalną dziecka przygotowuje ją do jak najszybszego powrotu dziecka do niej. Rezultaty wspierania rodziny będą możliwe do osiągnięcia za zgodą i przy aktywnym udziale rodziny objętej pomocą.

2) pomoc w opiece i wychowaniu dziecka przez działania:

- a) placówek wsparcia dziennego;
- b) rodzin wspierających.

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do swoich dzieci, potrzebują pomocy w zakresie organizowania tym dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym konieczny jest rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku szkolnym oraz instytucji wspierających rodziny w wychowaniu i kształceniu dzieci. Rolę tę mogą pełnić placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające.

Placówki wsparcia dziennego powinny nie tylko organizować dzieciom czas wolny i pomoc w nauce, ale również wychowawcy w nich zatrudnieni powinni współpracować z rodzicami dziecka, uczyć ich jak rozumieć swoje dziecko, jak je wychowywać, jak współpracować ze szkołą itp.

W pracy z rodziną bardzo ważne jest wsparcie środowiska lokalnego. Istotną rolę odegrać mogą sąsiedzi, rodziny zaprzyjaźnione, rodziny rówieśników dzieci. Celowe jest zbudowanie sieci rodzin chętnych do służenia pomocą systematycznie lub w sposób doraźny, w razie potrzeby. Rodzina w kryzysie będzie mogła wówczas skorzystać, przy wypełnianiu funkcji opiekuńczych, wychowawczych i społecznych, ze wsparcia ze strony innej rodziny ze środowiska lokalnego, tzw. rodziny wspierającej zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Taką rodziną mogłaby stać się rodzina chętna do pomocy, posiadająca odpowiednie predyspozycje osobowościowe i po przejściu krótkiego szkolenia. Rodzina taka pod opieką asystenta rodzinnego, współpracowałaby z rodziną potrzebującą pomocy tj. pomagałaby jej w prowadzeniu gospodarstwa domowego, opiece i wychowaniu dziecka, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające uruchamiane będą na terenie Gminy Sierakowice w przypadkach zdiagnozowanej potrzeby przy jednoczesnych możliwościach finansowych gminy.

5. Doskonalenie i rozwój współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji, organizacji i społecznością lokalną:

- 1) bieżąca współpraca przedstawicieli placówek oświatowych, policji, służby zdrowia, pomocy społecznej, sądu, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego, organizacji pozarządowych i innych instytucji które mają kontakt z dzieckiem i jego rodziną, w celu wspomaganie rodziny w działaniach na rzecz poprawy jej sytuacji,
- 2) stała współpraca merytoryczna z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie jednostką realizującą zadanie z zakresu sprawowania pieczy zastępczej,
- 3) wspieranie i propagowanie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej sprzyjających rozwijaniu inicjatyw lokalnych w zakresie wsparcia rodziny i dzieci czy postaw charytatywnych w stosunku do osób wymagających pomocy i wsparcia,

4) udział w projektach współfinansowanych ze środków pozabudżetowych w tym rządowych, Unii Europejskiej, mających na celu:

- ochronę poziomu życia rodzin,
- rozwój wiedzy i umiejętności związanych z opieką i wychowaniem dzieci oraz rozwiązywaniem problemów w rodzinie,
- rozwój specjalistycznego wsparcia dla rodzin,
- doskonalenie i rozwój współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji, organizacji pozarządowych, społeczności lokalnej.

6. Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem oraz monitorowanie funkcjonowania rodzin po zakończeniu bezpośredniej pomocy.

1) Rodziny zagrożone kryzysem powinny być stale monitorowane przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia i inne instytucje, które kontaktują się z rodziną, w tym także (w razie potrzeby) przez policję i kuratorów. Każda z instytucji powinna informować Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej o ujawnionych zagrożeniach rodziny objętej jego pomocą.

Efektom prawidłowo prowadzonej pracy z rodziną powinno być pozostanie dziecka w rodzinie lub jego powrót do rodziców, jeżeli już zostało umieszczone poza rodziną. Nawet jeżeli praca z rodziną dała pozytywny efekt i rodzina przezwyciężyła kryzys, należy pamiętać, że wypełnianie przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczej powinno być monitorowane, przy czym zakres monitoringu powinien - w miarę coraz bardziej samodzielnego radzenia sobie rodziny z problemami - ograniczać się do dyskretnej obserwacji.

2) W procesie monitorowania przewiduje się analizę wskaźników takich jak:

- liczba zdiagnozowanych rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- liczba dzieci w rodzinach zagrożonych odebraniem im dzieci,
- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- liczba dzieci które powróciły z opieki zastępczej do rodziny,
- liczba interwencji kryzysowych,
- ilość spraw skierowanych do zespołu interdyscyplinarnego,
- ilość rodzin/osób objętych poradnictwem specjalistycznym,
- ilość realizowanych w danym roku planów pracy z rodziną,
- ilość funkcjonujących grup wsparcia,
- liczba asystentów rodzinnych w gminie,
- liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny,
- liczba ustanowionych rodzin wspierających,
- ilość funkcjonujących placówek wsparcia dziennego.

VIII. REALIZACJA PROGRAMU

1. Koordynowanie i organizowanie działań w ramach Programu, inicjowanie nowych rozwiązań należy do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sierakowicach. Program realizowany będzie na terenie Gminy Sierakowice w latach 2015-2017.

2. W realizacji programu, w tym: w zakresie inicjowania nowych rozwiązań i podejmowania różnych form i metod rozwiązywania problemów społecznych rodziny, należy wziąć pod uwagę uczestnictwo wszystkich podmiotów i instytucji działających na terenie gminy.

Kluczową rolę przypisuje się:

- pracownikom socjalnym oraz pracownikom Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego i ds. Asysty Rodzinnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- pedagogom szkolnym placówek oświatowych na terenie gminy Sierakowice oraz pracownikom:
 - Komisariatu Policji w Sierakowicach,
 - Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sierakowicach,
 - Zespołu Interdyscyplinarnego,
 - Kaszubskiego Centrum Medycznego w Sierakowicach,
 - Gminnego Ośrodka Kultury w Sierakowicach,
 - Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach,
 - Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach,
 - Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kartuzach,
 - Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Sopot Filii w Sierakowicach,
 - Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach,
 - Sądu Rejonowego w Kartuzach,
 - Zespołów Kuratorskich przy Sądzie Rejonowym w Kartuzach,
 - Urzędu Gminy w Sierakowicach.

3. W działaniach profilaktycznych na rzecz rodzin wychowujących dzieci należy szczególną rolę przypisać Parafiom i organizacjom pozarządowym działającym na rzecz mieszkańców Sierakowic oraz organizacjom kościelnym. Tak rozumiany program stanowić będzie pełne i kompleksowe ujęcie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sierakowicach zgodnie z wytycznymi Ministra Pracy i Polityki Społecznej i w terminie przez niego ustalonym sporządza sprawozdania rzeczowo - finansowe z zakresu wspierania rodziny i przekazuje je właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem odpowiedniego systemu teleinformatycznego.

5. W terminie do dnia 31 marca każdego roku kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej składa Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

IX. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Sierakowice oraz budżetu państwa (programy rządowe) lub innych zewnętrznych źródeł finansowania w tym Europejskiego Funduszu Społecznego.